

Hvad skal der stå

Amanda Loft Sandegaard og Anna Faber Lindkjær, hhv. projektdeltager og projektleder og forfatterne til guiden **Fremtidens frilæsning** i skolernes PLC.

Af Eline Mørch Jensen

Ny guide viser veje til, hvordan man kan sammensætte den bedst mulige frilæsningssamling ude på skolerne – og den gode nyhed er, at der er inspiration til alle uanset økonomisk formåenhed.

Hvilken skolebibliotekar drømmer ikke om at pakke taperullen væk og luge ud i de gamle, slidte og forældede bøger for i stedet at fylde hylderne med de allernyeste, lækreste og mest spændende børne- og ungdomsbøger? Men er dét, hvad der skal til, for at få eleverne til at låne flere bøger på PLC og måske ovenikøbet styrke læselysten?

Guiden **Fremtidens frilæsning**

i skolernes PLC er tænkt som et redskab til at udvikle en ideel frilæsningssamling og giver konkrete bud på spørgsmålet om, hvad der skal til. Målet med guiden er at understøtte læselysten. Uanset om man som PLC må nøjes med at plukke de forslag ud, der ligger inden for mulighederens grænser, eller om man vælger hele pakken. Fokus i guiden ligger på den fysiske samling, da børnene selv fremhæver den trykte bog som deres foretrukne læsemedie. Som det hedder i indledningen: "Heri ligger nemlig udviklingspotentialer både ift. økonomi og organisering samt samlingens sammensætning og formidling."

Guiden, der er blevet til med tilskud fra Udviklingspuljen for folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre, henvender sig primært til PLC-medarbejdere og skoleledelser, men også til medarbejdere og ledere på folke-

bibliotekerne, eftersom det fremgår af Folkeskoleloven, at skolernes PLC bør samarbejde med folkebibliotekerne. Bag projektet står Københavns Biblioteker, Gribskov Biblioteker, Holbergskolen i København, Gentoftebibliotekerne og Tænketanken Fremtidens Biblioteker.

15 bøger pr. elev

LæringsCentret har mødt to af folkene bag guiden til en snak om de vigtigste råd og konklusioner. Det drejer sig om projektleder Anna Faber Lindkjær og projektdeltager Amanda Loft Sandegaard. Mødet foregik i et køkken på 3. sal på Københavns Hovedbibliotek, da bibliotekets børneafdeling pt. er lukket på grund af ombygning. Derfor gik snakken nu lystigt alligevel, og der var kaffe på kanden.

En af guidens vigtige pointer er, at en ideel frilæsningssamling skal bestå af

på PLC's hylder?

12.000 bøger, svarende til 15 bøger pr. elev på en skole med 800 elever. Men hvordan er man nået frem til lige dette tal?

Anna: - En af udfordringerne har været, at der er meget få data på området. Herhjemme har vi ikke tal på hvor mange bøger, PLC'erne har til rådighed lokalt. Derfor har vi skelet til internationale undersøgelser, som har forsøgt at opsætte normer for, hvor mange bøger, der bør være på et skolebibliotek.

Men hvem siger at de udenlandske skolebiblioteker har fundet det rette antal bøger pr. elev?

Anna: - Det kan vi heller ikke vide, men det kan give os et udgangspunkt, som kan sammenlignes med de danske skoler, der har deltaget i projektet. I forhold til de danske skoler har vi til gengæld taget udgangspunkt i niveauet hos PLC'er, som aktivt prioriterer løbende udvikling og pleje af skolens samling af frilæsningsmaterialer med henblik på at stimulere elevernes læselyst. De udenlandske tal ligger typisk lidt højere. Derfor har vi nedjusteret dem og er endt på de 15 bøger pr. elev.

Hun tilføjer, at projektgruppen som led i sin research har talt med PLC-medarbejdere, skoleledere og materialespecialister fra København, Gentofte og Gribskov, som er deltagerkommuner i projektet, men også fra Jylland, Fyn og på Bornholm, for på den måde at få et bredere billede af forholdene og inspiration til, hvordan man kan udvikle skolernes samlinger.

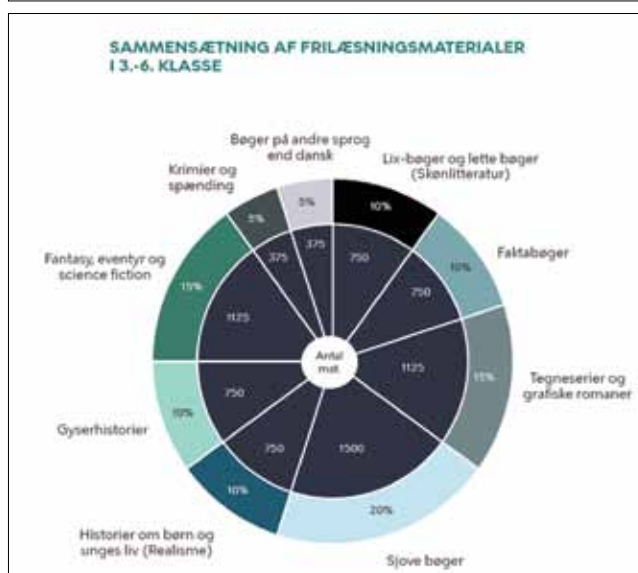
Alle kan gøre noget

Amanda: - Det med tallene har også været meget til debat i projektgruppen. Vi har virkelig brugt tid på at diskutere, om man kan sætte tal på dét her - og om det er nødvendigt at gøre. Men vi blev enige om at det er vigtigt, fordi guiden skal være let at anvende.

Amanda tilføjer, at den efterfølgende respons fra PLC-medarbejderne på de involverede skoler har været meget positiv. Netop fordi man har oplevet, at guidens redskaber kan bruges.

Amanda: - Flere satte – lige som dig – spørgsmålstejn ved, om det gav mening at sætte tal på. Men i dag er mange glade for det som redskab, og flere siger at de "ikke kan vente med at prøve det af!"

Hvad er det så, man med fordel kan sætte i værk på PLC'erne ifølge guiden? Som nævnt anbefales det, at frilæsnings-samlingen består af 12.000 bøger for en skole med 800 elever. Samlingen bør desuden fornyes med 5 % årligt, svarende til 600 nye bøger, og derudover bør der afsættes de nødvendige ▶

personaleressourcer. Hvad der er nødvendigt og/eller ideelt for den enkelte skole afhænger dog både af økonomiske, lokale og andre forhold.

Anna: - Guiden er ikke en facitliste, men inspiration til, hvor man sammen med sine kolleger, ledelsen på skolen og eventuelt folkebiblioteket kan udvikle skolens samling af fysiske frilæsningsmaterialer.

Giv børnene det, de vil have

Takket være læsevaneundersøgelser fra de sidste 20 år har vi viden om, hvad børn i forskellige aldersgrupper kan lide at læse. Blandt andet ved vi, at serier, fagbøger, realisme, fantasy og bøger med humor og gys er populære. Guiden bruger denne viden til at opstille modeller for, hvad en ideel frilæsningsamling bør indeholde. Modeller som kan suppleres med egne undersøgelser af elevernes læse-interesser, for eksempel via guidens dialogredskab.

Ud over modellerne anbefaler guiden at spare på tapen og i stedet luge ud i gamle, slidte bøger. Det anbefales også at købe flere eksemplarer af den samme populære titel fremfor mange forskellige titler. Simpelthen fordi det virker stimulerende på læselysten, at en bog er til at få fat på med det samme.

Men er det ikke synd at smide bøger ud, bare fordi de ikke er udgivet for nylig – og taler det ikke imod børns stigende bevidsthed om genbrug?

Anna: - Vi siger ikke, at alt gammelt skal smides ud. Men vi anbefaler at man ser på, hvad der bliver lånt ud. Hvis en bog ikke lånes, er det måske fordi, den skal præsenteres på en ny måde – med forsiden udad eller som en del af en spændende udstilling. Hjælper det ikke, er det på tide at skifte den ud.

Går det ikke ud over bredden i udvalget? Jeg er med på at bøger, som ikke kan hænge sammen, skal kasseres, men hvad med de nørdede bøger, som ikke appellerer bredt – skal der ikke være plads til dem?

Amanda: - Jo, der skal også være plads til de smalle titler. Men her foreslår vi, at PLC'erne tager stilling til, hvor de digitale materialer kan støtte den fysiske samling. Så kan man for eksempel læse de smalle titler, der ikke lånes så meget ud, på eReolen GO! i stedet. På den måde kan bøgerne i den fysiske samling bedre komme til deres ret, fordi der er mere luft til at vise dem frem. Det vigtigste er at have en samling, der er lettilgængelig og overskuelig, og

som inviterer eleverne til at gå på opdagelse. Man kan også tilføje zoner med plads til fordybelse, hvis man vil indbyde til læsning.

Samarbejde på tværs

Projektet udspringer af de senere års undersøgelser, som peger på, at børn i dag læser mindre end tidligere. Samtidig har man i Købehavnsområdet oplevet et stigende antal skoler, der gerne vil samarbejde med folkebibliotekerne både i forhold til aktiviteter og materialeindkøb

Amanda supplerer: - Fra Læsevaneundersøgelsen i 2017 ved vi, at tilgængeligheden af bøger, hvor børnene er, er vigtigt, og at 20 % af eleverne siger, at et forbedret skolebibliotek vil kunne påvirke deres læselyst positivt.

Så guiden er et skib - blandt mange andre - I sætter i søen, i håbet om at påvirke udviklingen?

Anna: - Præcis. Det er ét greb ud af mange, som skolerne kan vælge at lade sig inspirere af og bruge som løftestand for udvikling af frilæsnings-samlingen. Næste skridt er at formidle guiden til PLC'erne, skolelederne og folkebibliotekerne, men et naturligt videre forløb ville være at følge nogle af PLC'ernes arbejde med guiden. Forhåbentligt kan dette føre til følgeforskning, der undersøger betydningen af materialer.

Formidlingen af **Fremtidens frilæsning i skolernes PLC** er i fuld gang. Blandt andet gennem information til PLC'er og skoleledere på alle landets skoler og afholdelse af workshops i brug af guiden på PLC's temakonferencer. ■

Se guiden på https://bibliotek.kk.dk/sites/koebenhavn.ddbcms.dk/files/files/page/fremtidens_fri-laesning_i_skolernes_plc_-_guide_til_udvikling_af_den_fysiske_fri-laesningssamling.pdf